

Ars scribendi libros

Moștenirea Biblioteconomiei Publice

*Lucrare prezentată în deschiderea sesiunii plenare a seminarului
“Public Library Research” Copenhaga 10-11 decembrie 2001*

Michael K. Buckland

Pe ordinea de zi a seminarului se afirma : *“Cercetarea activității bibliotecii publice pare a fi împărțită pe țări, contexte instituționale și comunități academice”*. Acest aspect denotă nevoia de încadrare în context și înțelegere deplină a misiunii noastre. Prin urmare voi aborda în termeni generali trei probleme:

1. *Cu ce ne ocupăm ? Ce am realizat până acum ? Care ne este moștenirea ?*
2. *Cum ne putem face meseria ?*
3. *De ce ne facem meseria ?*

Cu ce ne ocupăm ?

Cu ce ne ocupăm ? Ce am realizat până acum ? Care ne este tradiția, moștenirea ? Folosim cuvântul moștenire și nu istorie; moștenirea este efectul prezent al trecutului. Vorbim de moștenire culturală, de patrimoniu; moștenirea este ceea ce dobândim, ceea ce ne lasă părinții după moarte: o parte ne folosește, o altă parte nu. Importanța constă în a valorifica la maxim ceea ce avem.

Ce putem spune despre contribuția noastră în domeniul biblioteconomic atunci când ne privim realizările? Putem afirma că ne preocupă de studiul documentelor : texte, imagini, sunete, statistici, cărți, ziare, baze de date, înregistrări muzicale, manuscrise și orice alt lucru aparținând oricărui gen și prezentat în orice formă, privită ca semnificativă, ca meritând a fi colecționată. Societatea este plină de documente. Pedagogii folosesc manuale și material media didactic pentru a îmbogăți cunoștințele studenților. Oamenii de știință folosesc documentele (articole, seturi de date, cercetări de laborator) ca arhivă a achizițiilor și status profesional. Mass-media utilizează documentele pentru a convinge. Guvernele folosesc documente pentru a exercita controlul social. Instituțiile religioase utilizează documentele pentru a-și impune autoritatea și a determina schimbări de atitudine. Artiștii folosesc documentele (imagini) pentru a ne provoca și a ne inspira. Comerțul depinde de tranzacții documentate. Societatea modernă există pe o structură alcătuită din documente. Bibliotecile se bazează pe utilizarea documentelor – bibliotecile publice fiind deschise oricăror forme de documente cum ar fi partiturile, hărțile, jocurile.

Marele prestigiu social al matematicii și științelor naturale a determinat îndepărtarea cercetătorilor de tradițiile culturale și sociale ale învățământului și apropierea de idealul științific – abordările algoritmice și cantitative.

Ca urmare, dorința de a fi oameni de știință le-a atras atenția spre măsurabil i-a îndepărtat de aspectele importante umane și sociale. Bibliotecarii din bibliotecile publice înțeleg mai bine decât alți bibliotecari și mai bine decât majoritatea teoreticienilor în

informații, că documentele nu sunt doar o formă de cunoștințe înregistrate sub formă de obiect care să ne ajute în învățare. Documentele ne pot afecta estetic și emoțional. Acest aspect “afectiv” al documentelor, transferat și bibliotecilor pare a fi fost neglijat de către cercetători. Presiunea creată asupra oamenilor de știință de a fi “experimentați” le limitează abordările. Cultura este construită cu ajutorul comunicării, prin schimb de experiență și negocierea semnificațiilor distribuite prin comunicare. Din această cauză, comunicarea, fie ea discuție sau schimb de documente, stă la baza culturii. Utilizarea documentelor este invariabil o activitate culturală și fiecare bibliotecă publică duce o politică culturală. De aceea, există atâtea controverse asupra documentelor. Orice document poate schimba credințe și comportamente, aspect care conduce la mai multe idei.

Ideile

Bibliotecile, în special cele publice, sunt interesate de idei, credințe, sentimente sub trei aspecte :

1. Analizăm documentele și documentele nu s-ar numi documente dacă nu ar purta o semnificație.
2. Există numeroase documente și în egală măsură numeroase tipuri de documente. Responsabilitatea noastră este să organizăm aceste documente într-o formulă semnificativă. Putem să întrebăm semnificativ în relație cu ce ? Selectăm, colectăm, aranjăm și recomandăm documente. Oesa Souminen, în lucrarea “Filling Empty Space” ridică întrebarea : *Ce înseamnă să fii un bun bibliotecar ?* Răspunsul său este că, sarcina unui bibliotecar este de a crea structuri de documente importante pentru cititor. Acest lucru presupune structurarea în funcție de ideile utilizatorilor. Un bibliotecar bun este un bibliotecar care face aceste lucruri bine.

Cei care cercetează, cei care predau (asa cum fac eu) ar trebui să se gândească la natura muncii lor. Ce fel de activitate este biblioteconomia ? Ce înseamnă “servicii de informare” ? Există mii de cărți care spun cum se fac lucrurile dar nu suficient despre natura, caracterul și scopul acestora. Dezvoltarea teoretică este un aspect dificil și cei ce încearcă speră a se bucura de recunoștință. Dar, sunt puțini oameni care-și asumă efortul.

Scrierea istoriei, a narațiunilor e un fel de teoretizare. Dar istoriografia câmpului nostru este una incompletă. Sunt lucrări semnificative privind istoria bibliotecilor și biografia bibliotecilor dar nu există suficiente lucrări despre istoria ideilor, despre istoria tehnicilor sau tratând probleme sociale, relații interpersonale prin intermediul cărora ideile și influențele ies la iveală, se răspândesc, modifică sau sunt uitate.

Aspecte complexe

Când suntem interesați de cunoștințele ființei umane avem de a face cu probleme foarte complexe : înțelegere și credință, tehnologia informației, politici sociale, comportament. Din acestea decurg numeroase consecințe asupra școlilor de biblioteconomie, informare și documentare. Disciplinele sunt definite de problemele pe care încearcă să le limpezească. Lucrăm cu probleme de importanță socială de asistare în crearea, distribuirea și utilizarea cunoașterii și orice definiție a acestora include gânduri și atitudini. De aceea trebuie să avem o mare diversitate a tehnicii. Disciplina noastră este bazată pe generalități. Retorici despre interdisciplinaritate ne pot distra de la unitatea scopului nostru și de la întrebarea : Ce grad de specializare ne e necesară și cât ne putem permite.

Cum ne vom face meseria? Este o întrebare pentru fiecare chiar și pentru școlile de biblioteconomie informare și documentare. Școlile au nevoie de a-și defini un curriculum. În mod programat găsim patru componente: organizarea informației ; informație în societate și politica informației ; tehnologia serviciilor de informare; managementul serviciilor de informare.

Organizarea informațiilor

Organizarea informațiilor sau așa cum prefer eu , a documentelor are două aspecte :

- Selectare și colectare – ceea ce determină dominarea unor documente asupra altora, fie pentru că utilizatorii le solicită sau pentru că, bibliotecar fiind, decizi că unele documente sunt mai bune decât altele pentru atingerea scopurilor bibliotecii.
- Organizarea, așezarea, indexarea și furnizarea suportului de filtrare și regăsire.

Apar însă și alte nevoi. Paginile web sunt documente. Siturile web sunt colecții de documente. Paginile web trebuie selectate, aranjate, indexate și structurate astfel încât să permită căutări precum alte colecții. Dacă privim word wide web-ul ca pe un univers al publicării, persoanele ce vor avea nevoie de cărți vor avea implicit nevoie de ghidare în căutarea paginilor relevante. Un ghid de resurse web este o bibliografie. O selecție de link-uri poate fi considerată a fi o bibliotecă.

Birger Hjørland a accentuat existența și importanța discursului specializat. Orice bibliografie generală sau colecție generală include mici domenii ale discursului, fiecare cu limbajul stilizat pe specialitate.

La Berkeley am experimentat crearea indexurilor multiple pentru aceeași colecție, cu indexuri diferite pentru comunități diferite de utilizatori. Rezultatele preliminare arată că putem îmbogăți căutarea în acest sens.

Informația în societate și politica informației

Cele două subiecte, informația în societate și politica informației merg împreună deoarece politica informației este interesată de eforturile de a influența distribuția și utilizarea informației în societate. Folosim politica informației pentru a include toate tipurile de decizii, în special decizii guvernamentale care influențează ceea ce știu și ceea ce nu știu oamenii. Grupuri de oameni sunt interesați să influențeze ceea ce știi tu. Bibliotecile publice care servesc comunități au un rol important în balansarea efectelor politicilor informațiilor duse de alte structuri.

Tehnologia

Bibliotecarii au fost întotdeauna interesați de tehnologie și au adoptat-o de timpuriu. Noua tehnologie oferă noi posibilități de furnizare a unor noi tipuri de servicii, servicii specializate pe grupuri specifice, ridicând noi întrebări asupra priorităților noastre. A ne aminti de, diferența dintre scopuri și mijloace, între proces și scop, e o adevărată provocare. Există, de asemenea, o diferență primară între invenție, care presupune proiectarea unor metode noi și inovație, considerată provocarea managerială de a selecta și implementa noi metode. Apariția unor metode noi dă greutate profesiei de bibliotecar. Suntem în situația de a asigura servicii diferențiat dar și de a dezvolta servicii

diferite și evident mai bune. Suntem în situația de a reproiecta serviciile de bibliotecă însă este mai mult o provocare managerială decât o provocare tehnologică.

Management

Managementul de bibliotecă cere abilități specifice cum ar fi proiectarea bugetară și dezvoltarea proiectelor, însă este în același timp arta realizării obiectivelor cu ajutorul oamenilor, arta de a supraviețui și prospera într-un mediu politic și meconomic.

O cercetare importantă asupra problemelor bibliotecii publice a fost derulată în California după o criză financiară în guvernul local. Unele biblioteci locale au fost închise. Altele și-au redus semnificativ bugetul. Cercetătorul Snunith Shoham, a descoperit că cel mai important factor în sănătatea economică a bibliotecilor publice asupra cărora și-a îndreptat analiza a fost cel politic, relația dintre biblioteca publică și comunitate.

Cu cât biblioteca era mai izolată de viața comunității locale cu atât se accentua criza financiară. E o lecție simplă pentru toți.

De ce este importantă activitatea noastră ? De ce ne trebuie biblioteci publice ? Și de ce avem școli de biblioteconomie, informare și documentare ? O fi din cauza multitudinii documentelor ? Sau pentru că serviciile de informare și tehnologia informației trebuie coordonate ? Răspunsul meu este că **contează ceea ce oamenii știu**. Când ai nevoie de un medic, un avocat, un mecanic auto, poți fi ignorant ? Nu-ți va reuși nimic dacă nu știi ce trebuie să știi. Profesorii ar trebui să înțeleagă ceea ce trebuie să predea. În California există un slogan : “Dacă consideri educația scumpă, ia în considerare costul ignoranței”. Ceea ce omul știe e o problemă individuală, organizațională dar și socială. Bibliotecarii din bibliotecile publice știu că există mai multe tipuri de cunoaștere. Ei încearcă să sprijine nu numai cunoștințe tehnice, ci și culturale introspecții estetice și experiențe afective. Preocuparea noastră este importantă dar nu deținem un monopol. Școala, muzeul, media, guvernele, editurile, societățile și nu numai sunt interesați de ceea ce oamenii cunosc : pentru a-i ajuta, pentru a-i influența, pentru a-i controla și pentru a-i exploata. Bibliotecarii și managerii în informație joacă un rol foarte important. Ne interesează gradul de înțelegere. Ne putem gândi la cele trei tipuri de memorie : memorie privată, memorie socială, acea parte a culturii care este distribuită, poveștile pe care le spune pentru a ne crea și difuza identitatea ; și memoria externă, înregistrările, documentele, textele specialitatea noastră. Scopul nostru va fi sa servim comunitatea raportându-ne la priorități și valori ale rolului nostru.

În concluzie, avem o istorie, o moștenire, abilități profesionale și va trebui să le studiem pe toate. Va trebui să știm de ce bibliotecile și bibliotecarii sunt importanți, și va trebui să explicăm și altora acest lucru. Suntem într-o situație extrem de interesantă în care provocările tehnologiei ne permit să reproiectăm ceea ce facem, deocamdată tehnologia fiind mijlocul prin care ne atingem scopurile. Avem o agendă extrem de bogată privind cercetarea bibliotecilor publice.

Traducere de Silvia Tomescu